

Fővárosi Ítéltábla
9.Pf.21.331/2014/3/II.

A Fővárosi Ítéltábla a Horváth Ügyvédi Iroda (fél címe 2, ügyintéző: dr. Horváth Péter ügyvéd) által képviselt **felperes neve (felperes címe)** felperesnek - a dr. Engert Christian ügyvéd és dr. Kovács Szabolcs László ügyvéd (fél címe 1) által képviselt **alperes neve„f.a.”** (alperes címe) alperes ellen **kártérítés megfizetése** iránt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2014. május 29. napján meghozott 34.P.26.997/2010/59. számú ítélete ellen az alperes részéről 60. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezését helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 150.000 (százötvenezer) forint + áfa másodfokú perköltséget és az államnak külön felhívásra 480.000 (négy száznyolcvanezer) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes keresetében kérte, hogy az elsőfokú bíróság a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 84. § (1) bekezdés e) pontja, a 345. § (1) bekezdése, a 359. § (1) bekezdése, valamint a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvtv.) 103. § (1) bekezdése alapján kötelezze az alperest 20.000.000 nem vagyoni kártérítés és járulékaik megfizetésére.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Állítása szerint a vörösiszap tárolása nem minősül fokozott veszéllyel járó tevékenységnek, jogellenes magatartást nem tanúsított, ugyanakkor a káreseményt elháríthatatlan külső ok idézte elő.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 6.000.000 forintot és ezen összeg után 2010. október 4-től a kifizetésig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal egyező mértékű kamatot. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 127.000 forint perköltséget, és kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a Magyar Államnak külön felhívásra 28.210 forint állam által előlegezett költséget, továbbá 270.000 forint kereseti illetéket, míg 65.820 állam által előlegezett költségről és 630.000 forint kereseti illetékről úgy rendelkezett, hogy azokat a Magyar Állam viseli.

Ítéletének indokolásában idézte a Ptk. 345. § (1) bekezdését, valamint a Kvtv. 101. § (1) bekezdését, 102. § (1) bekezdését és a 103. § (1) bekezdését. Megállapítása szerint elsősorban azt kellett vizsgálnia, hogy az alperesnek a vörösiszap tárolására irányuló tevékenysége veszélyes üzemnek

minősül-e. A lefolytatott bizonyítás eredményeképpen pedig azt állapította meg, hogy a tevékenység veszélyes üzemnek minősül. A 34.P.26.768/2010. szám alatt indult perben előterjesztett szakvéleményt és annak kiegészítését ítélkezésének alapjául elfogadta, és érdemi döntésénél figyelembe vette a más perből beszerzett bizonyítékokat is. A bizonyítékok értékelésével megállapította, hogy az alperes tevékenysége a katasztrófát megelőzően a környezetet terhelte, illetve veszélyeztette, így a felperessel szemben a veszélyes üzem szabályai szerint tartozik felelősséggel, mert a környezetkárosító eredmény bekövetkezése már önmagában is kimeríti környezetterhelés Kvtv.-ben meghatározott fogalmát. Nem találta megalapozottnak az alperesnek azt a védekezését, hogy a kárt olyan, a veszélyes üzemi tevékenységen kívül álló ok okozta, mely az alperes részéről elháríthatatlan volt. Rögzítette, hogy a gátszakadás összetett jelenség volt, amelyet számos tényező és ezek kedvezőtlen, egyidejű összejárása idézett elő. A szakvéleményekből megállapította, hogy a gátszakadás kialakulásának fő geotechnikai okaiként a gát alatti kövér agyagban rendelkezésre álló nyírószilárdság csökkenése, illetve a nyírófeszültség tárolt zagyszint emelkedése miatti megnövekedése, a gát alatti talajtörés bekövetkezése, a gát alatti talaj kifelé mozgása, a gátláb előtti talajfelszín megemelkedése, ezzel egyidejűleg a gát belső részének süllyedése, a csak minimális húzó igénybevétel felvételére képes, az ÉNy-i saroknál jelentős igénybevételeket elszenvedő gátanyag megrepedése jelölhető meg. Kiemelte, hogy dr. N. szakértő vélemény-nyilvánítása szerint elsősorban a kation csere miatti folyamat okozta a katasztrófát, ezért a gátszakadás később akkor is bekövetkezett volna, ha nincs más ok. A X. számú tározó gáttestének meggyengülését és a vörösiszap kiáramlását az alperes által tárolt magas lúgtartalmú anyag és az altalaj kölcsönhatásaként a gravitáció hatására kialakult kémiai folyamat okozta, melynek során a talajban lévő ásványi anyagok szerkezetét a lúgos kémhatású NaOH megváltoztatta. Az alperes környezetet terhelő tevékenysége közvetlenül kapcsolódott a káreseményhez, mert a katasztrófát eredményező kár bekövetkezése az alperes tevékenységének azzal a mozzanatával állt okozati összefüggésben, amelynek révén a tevékenység környezetet veszélyeztetőnek minősül (lúgos anyag tárolása), így nem tekinthető a környezetet terhelő tevékenység körén kívüli oknak. Az alperesnek a környezet terhelésével járó tevékenysége, valamint a bekövetkezett káreseménynek az alperes tevékenységével összefüggő kapcsolata az alperes kártérítési kötelezettségét önmagában megalapozza, amely alól nem tudja magát kimenteni. Az alperes kártérítési felelősségét a Ptk. 345. § (1) bekezdése, valamint a Kvtv. 101. § (2) bekezdés d) pontja alapján állapította meg. Az alperes által szakkérdések alátámasztásaként előterjesztett tanúbizonyítási indítványokat mellőzte, egyúttal elutasította dr. Farkas József geotechnikai szakértő kizárására irányuló indítványt. Idézte a Ptk. 355. § (1) bekezdését, és utalt az Alkotmánybíróság 34/1992. (VI. 1.) számú határozatára azzal, hogy a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 164. § (1) bekezdése értelmében a felperesnek kellett bizonyítania, hogy a káreseménnyel okozati összefüggésben a személyiségi joga sérült. A felperest személyesen meghallgatta, tanúbizonyítást folytatott le, és szakértői bizonyítást rendelt el. A szakvéleményeket és annak kiegészítését mint aggálytalant ítélkezése alapjául elfogadta. Megállapította, hogy a szakvélemény nem támasztotta alá azt a felperesi hivatkozást, hogy a vörösiszappal való érintkezés egyéb egészségügyi károsodás veszélyét jelentette. Nincs adat arra sem, hogy a szervezet funkcióját károsító anyagok felszívódtak, arra pedig nincs orvosi tapasztalat, hogy a vörösiszap daganatos elváltozást eredményez. Mindezeket figyelembe vette a felperest ért személyiségi jogi sérelmek értékelésénél. A káresemény bekövetkezésének időpontjában történt hasonló eseményekhez, illetve a káreseménykori értékviszonyokhoz arányosítva a felperes nem vagyoni kártérítés iránti igényével kapcsolatban arra a következtetésre jutott, hogy a 20.000.000 forint eltúlzott. Az összes bizonyíték figyelembevételével a felperes nem vagyoni sérelmeinek kompenzálására 6.000.000 forint alkalmas. Különös súllyal értékelte a felperes jelenleg is fennálló fizikai sérüléseit, amelyek a felperes fizikai és pszichikai állapotára is súlyos kihatással vannak. Megállapította, hogy a sérülések és azok esztétikai hatása a felperesnek pszichés problémákat okozott. A nem vagyoni kártérítést csökkentő

tényezőként vette figyelembe a biztosító 700.000 forintos térítését azzal, hogy az alperes beszámítás iránti kérelmével ellentétben a Ptk. 296. § (1) bekezdése nem alkalmazható. Elutasította az igazságügyi orvosszakértő és elmeszakértő szóbeli meghallgatására irányuló alperesi indítványt, mert az írásbeli szakvélemény és annak kiegészítése maradéktalanul megválaszolt minden, a bíróság, illetve a felek által feltett kérdést, és nem álltak fenn a Pp. 182. § (3) bekezdésében írt körülmények sem.

Az ítélet elleni fellebbezésében az alperes elsődlegesen az ítéletnek a Pp. 252. § (2) bekezdése alapján történő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását, másodlagosan az ítélet megváltoztatásával a kereset elutasítását kérte. Arra az esetre, ha a másodfokú bíróság megállapítja, hogy a felperest az általa érvényesített jog megilleti, kérte, hogy az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a marasztalási összeget a másodfokú bíróság szállítsa le 1.500.000 forintra.

Előadta, hogy az elsőfokú bíróság számos olyan megállapítást tett, amelyek a per során nem nyertek bizonyítást. Nem értékelte súlyának megfelelően az alperesnek a magánszakértő által is alátámasztott, az elháríthatatlanságra vonatkozó ténybeli előadását. Önmagával és az alperes által felkért szakértői csoport megállapításaival is teljesen ellentmondó szakértői véleményeket fogadott el. Olyan személyek meghallgatásaitól és nyilatkozatától tekintett el, akiknek kiemelkedő szakmai ismerete volt a gátépítés területén, és akik szakmai véleményt készítettek a katasztrófa okairól. Sérrelmezte a további bizonyítási indítványok elutasítását, amely jogsértő és okszerűtlen volt. Az elsőfokú bíróság a tényállást nem tudta megfelelő módon feltárni, és a hiányosan felvett bizonyítás okán olyan megállapításokat tett, amelyek nem felelnek meg a szakmai és tudományos ismereteknek, tényeknek. Fenntartotta, hogy a geotechnikai igazságügyi szakértő nem járhatott volna el az ügyben. Ehhez kapcsolódóan idézte a Pp. 178. § (1) és (3) bekezdéseit.

Álláspontja szerint a nem vagyoni kártérítés megítélt összege is eltúlzott. Az elsőfokú bíróság a szakvélemények adatait helytelenül értékelte. Kiemelte az igazságügyi orvosszakértői véleményből, hogy az elszenvedett sérülések nem okoztak maradandó egészségkárosodást, funkcionális elváltozás nem állapítható meg, a sérülések össz-szervezeti egészségkárosodással nem járnak, így azok kozmetikai elváltozásként értékelhetőek, amelyek kisebb orvosi műtéttel korrigálhatóak. Hozzátette, hogy minimális javulás az ujjak mesterséges szétválasztását követően is bekövetkezhet. Az igazságügyi elmeorvos szakértő szerint a felperes mentális állapotában fokozatos javulás következett be, és tényként állapítható meg, hogy további pozitív változás várható. Az ügyben kirendelt szakértő sem az alapszakvéleményében, sem annak kiegészítésében nem adott választ olyan alapvető és a szakértői vélemény lényegét érintő kérdésre, mint hogy megállapítható-e jelenleg a felperes pszichiátriai betegségének fennállása. Erre a szakértő homályos, általános, felszínes, és a feltett kérdést elkerülő választ adott, ezért kellően megalapozott volt az alperesnek az a kérelme, hogy az elsőfokú bíróság rendeljen ki új igazságügyi elmeorvos szakértőt. A felperes szociális visszahúzódását eredményező esztétikai károsodás vélhetően pozitív irányba fog változni, a sérülés a felperesnek sem a társadalmi életben való részvételét, vagy egyébként életét tartósan vagy súlyosan nem nehezítette meg, így az elsőfokú bíróság által megállapított összeg eltúlzott.

A felperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helyes indokaira hivatkozással annak helybenhagyását kérte.

Az elsőfokú bíróság ítéletének a felperes keresetét részben elutasító rendelkezése a Pp. 228. § (4) bekezdése szerint jogerőre emelkedett, ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletnek kizárólag az alperes marasztalását tartalmazó részét bírálta felül.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetének elbírálásához szükséges bizonyítási eljárást lefolytatta. Az elsőfokú ítéletnek az alperes fellebbezésével érintett részével és annak indokaival a másodfokú bíróság többségében egyetértett, ezért az alperes fellebbezésére tekintettel csupán az alábbiakat emeli ki.

A felperes az alperes által üzemeltetett vörösiszap-tározóból kiáramló nagy mennyiségű lúgos anyag kárt okozó következményei miatt megsértett alanyi jogai védelme érdekében a Ptk. 345. § (1) bekezdése alapján szerződésen kívül okozott kára pénzbeni megtérítése iránt indított keresetet az alperessel szemben. A Ptk. 345. § (1) bekezdésének utolsó fordulata szerint a fokozott veszéllyel járó tevékenység folytatására vonatkozó szabályokat kell alkalmazni arra is, aki az emberi környezetet veszélyeztető tevékenységével kárt okoz. Ez a rendelkezés a fokozott veszéllyel járó és az emberi környezetet veszélyeztető tevékenységek egymáshoz való viszonyától függetlenül utal vissza a Ptk. 345. § (1) bekezdésének első fordulatában foglalt tárgyi felelősségi szabály alkalmazhatóságára. Ebből következik az is, hogy az alperes kártérítési kötelezettsége szempontjából elsősorban nem a fokozottan veszélyes tevékenység folytatásának, hanem a tevékenység emberi környezetre veszélyes elemének van érdemi jelentősége. Az elsőfokú bíróság ezért helyesen állapította meg, hogy ennek megvalósulása minden további bizonyítás nélkül megalapítja a környezetet veszélyeztető személy tárgyi felelősségét. Nem vitás tény, hogy az alperes telephelyéről kiáramló vörösiszap súlyos környezeti károkat okozott, és a katasztrófát eredményező kár bekövetkezése az alperes tevékenységének azzal a mozzanatával - lúg tartalmú anyag tárolásával - állt okozati összefüggésben, amelynek révén a tevékenység környezetet veszélyeztetőnek minősül, ezért az alperes környezetet terhelő tevékenysége közvetlenül kapcsolódott a káreseményhez. A bekövetkezett káreseménynek az alperes tevékenységével összefüggő kapcsolata pedig a Ptk. 345. § (1) bekezdése értelmében az alperes kártérítési kötelezettségét megalapozza. Ebből következik az is, hogy a felperes keresetének elbírálását - függetlenül attól, hogy a vörösiszap tárolása egyébként mennyiben minősül fokozottan veszélyes tevékenységnek - az emberi környezetet veszélyeztető tevékenység és a bekövetkezett kár közötti okozati összefüggés, valamint a Ptk. 345. § (1) bekezdésében meghatározott kimentő okok bizonyításának eredményessége érinti.

A károsultak által indított perekben és a büntetőeljárásban felmerült azonos szakkérdésben elkészített szakértői vélemények bizonyító erejéhez nem fér kétség. A szakértői bizonyítást az eljáró bíróságok minden esetben a garanciális eljárási szabályok keretei között folytatták le. Ha a más hatósági eljárásból beszerzett szakvélemények a Pp. 206. § (1) bekezdése szerint a perben bizonyítandó tények értékelhető és aggálytalan bizonyítékaként szolgálnak, amelyek ismertetésével a bíróság azokat a tárgyalás részévé teszi, ugyanezen szakkérdések megválaszolására újabb szakértő kirendelése, illetőleg a szakvélemény kiegészítése, és e körben tanúk kihallgatása szükségtelen. Az elsőfokú bíróság a felek tényállítása, az alperes részéről megbízott szakértők és a bizonyítékként beszerzett szakértői vélemények együttes értékelésével jutott arra a következtetésre, hogy a felperest ért kárt az alperes tározójában lévő zagy és az altalaj érintkezésével kialakult kémiai folyamat folytán a talaj szerkezetének megváltozása okozta, amely szükségszerűen - minden egyéb októl függetlenül - vezetett a káreseményhez. A felperes keresetével érvényesített jog fennállását az már nem érinti, hogy mindezt meghaladóan még milyen további okok befolyásolták a káresemény bekövetkezését, a résfal építésének milyen szerepe volt a lezajlott kémiai folyamatban, mennyiben volt előre látható és megelőzhető a káresemény, illetőleg rideg, vagy kúszásos törés következtében történt a katasztrófa. A szakértők vélemény-nyilvánításaiban fennmaradó ellentmondások ezért a felek közötti jogvita elbírálására nincsenek kihatással, amelynek következtében szükségtelen a szakértői bizonyítás kiegészítése, ugyanakkor az alperes a kártérítési felelősség kimentésére alapot adó és értékelhető okot nem adott elő, így az sem állapítható meg, hogy további indítványaival

mely tényállítást kívánta alátámasztani. Az elsőfokú bíróság a Pp. 206. (1) bekezdésében szabályozott jogkörében eljárva az azonos tárgyban elkészített szakvéleményeket értékelve hozta meg a döntését, és a másodfokú bíróság nem látott semmilyen indokot arra, hogy a szakvélemények alapján levont ellentmondásoktól mentes következtetéseket felülmérlegelje, különös tekintettel arra, hogy az elsőfokú bíróság által értékelt szakértői vélemények - ide értve az alperes által megbízott szakértő véleményét is - önmagukban is alátámasztják a felperest megillető jog fennállását. Az elsőfokú bíróság ezért az alperes további bizonyítási indítványait a Pp. 3. § (4) bekezdés második mondatában foglaltaknak mindenben megfelelő alkalmazásával mellőzte, és a másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bírósággal abban is, hogy a geotechnikai szakértő vélemény-nyilvánítása a felperes által érvényesített jog alapjául szolgáló tények bizonyítékeként értékelhető.

Az alperes környezetet veszélyeztető tevékenysége és a felperest ért sérelmek közötti okozati összefüggés egyértelműen fennáll, ezért minden ténybeli alapot nélkülöz az alperesnek az a védekezése, hogy a Ptk. 84. § (1) bekezdésének e) pontja alapján nem köteles az ebből eredő kárt megtéríteni. Az elsőfokú bíróság a jogszabályok megfelelő alkalmazásával jutott arra a következtetésre, hogy a felperest a Ptk. 360. § (2) bekezdése alapján irányadó Ptk. 300. § (1) bekezdése értelmében megilleti a jogosultság arra, hogy az alperestől a káreseménnyel okozati összefüggésben bekövetkezett nem vagyoni kára megtérítését követelje.

A személyhez fűződő jogok sérelmét a külső behatás és annak a személyre gyakorolt hatása valósítja meg. Mindezek együttes mérlegelése alapján határozható meg a nem vagyoni kár mértéke. Az elsőfokú bíróság a Ptk. 355. § (4) bekezdésének és a Pp. 206. § (1) bekezdésének alkalmazásával a kár, valamint a káresemény közötti okozati összefüggés valamennyi elemét részletesen értékelte, és az ehhez szükséges bizonyítási eljárást maradéktalanul lefolytatta. Az alperes alaptalanul sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság mellőzte az új orvosszakértő kirendelése iránti indítványát. A nem vagyoni kártérítés elsősorban a következményekkel való megküzdés kompenzálására szolgál, és ez a további életet nehezítő folyamat nem feltétlenül a kóros egészségügyi elváltozásokban mutatható ki. A nem vagyoni kártérítés összegének értékelésénél ezért elsősorban az okozott trauma súlyának és a személyiségre gyakorolt hatásának van érdemi jelentősége, amelynek csupán egyik, de nem kizárólagos szempontja a károsult esetleges pszichés megbetegedése. A káresemény következtében a felperesnek súlyosan sérült a testi, lelki épséghez és egészséghez fűződő személyiségi joga, és a felperest a további életére is kiható olyan súlyos sérelem érte, amelynek kompenzálására a megítélt nem vagyoni kártérítés összege kifejezetten mértéktartó, annak csökkentésére a másodfokú bíróság nem látott semmilyen indokot.

Az elsőfokú bíróság eljárási szabályt nem vétett, a tárgyalás kiegészítése szükségtelen, így az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének a Pp. 252. § (2)-(3) bekezdésében foglalt eljárási feltételei sem állnak fenn. A másodfokú bíróság ezért az elsőfokú bíróság ítéletét - a Pp. 253. § (4) bekezdése alapján visszautalva annak túlnyomó részben helyes indokaira - a Pp. 253. § (2) bekezdése értelmében helybenhagyta.

A másodfokú bíróság észlelte, hogy az elsőfokú ítélet kiadmányain - feltehetőleg adminisztratív tévedésből - nem tüntették fel az állam által előlegezett kereseti illeték viselésére vonatkozó rendelkezéseket, azonban az eredeti okirat és maga az ítélet indokolása mindezt tartalmazza, ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet ennek megfelelően - eredeti tartalma szerint - ismertette.

Az eredménytelenül fellebbező alperes a Pp. 239. §-a alapján alkalmazandó 78. § (1) bekezdése értelmében köteles a felperesek ügyvédi munkadíjban felmerült másodfokú perköltségeit

megfizetni, amelynek mértékét a másodfokú bíróság a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdéseinek alkalmazásával állapította meg. Az alperes az 1990. évi XCIII. törvény 74. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése értelmében köteles az államnak a fellebbezési illetéket megfizetni.

Budapest, 2015. szeptember 15.

. Höbl Katalin s.k.
a tanács elnöke

Dr. Bleier Judit s.k.
előadó bíró

Dr. Ócsai Beatrix s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: